

Finansira
Evropska unija

infohouse

Udruga žena
BUDUCNOST

Implemented by the INFOHOUSE Foundation and the Citizen's Association „Buducnost“

Број: 01-46/23

Датум: 27.04.2023. године

**РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВЛАДА
МИНИСТАРСТВО ПОРОДИЦЕ,
ОМЛАДИНЕ И СПОРТА**

Н/р Министрица Селма Чабрић

ПРЕДМЕТ: Иницијатива за дефинисање адекватног правног оквира који би уредио питање функционисања СОС телефонске линије, а посљедично и одговарајућих издавања.-

Поштовани,

Обраћамо Вам се као заинтересоване невладине организације са иницијативом за дефинисање адекватног правног оквира који би уредио питање функционисања СОС телефонске линије, а посљедично и одговарајућих издавања за њено функционисање.

Конвенција Савјета Европе о спречавању и борби против насиља над женама и насиља у породици (Истанбулска конвенција) препознаје да су СОС телефони један од најзначајнијих начина за омогућавање жртвама да пронађу помоћ и подршку. Доступност броја СОС телефона који омогућава приступ савјетовању ради подршке и у случају кризе и удућује на службе као што су сигурне куће, савјетодавне центре односно полицију, основ су сваке услуге подршке и савјетовања у вези са свим облицима насиља обухваћеним Конвенцијом.

Члан 24. Конвенције садржи обавезу да се отворе СОС телефони широм државе који су доступни 24 сата дневно, а бесплатни, који обухватају све облике насиља над женама и осигурава подршку у кризним ситуацијама на свим релевантним језицима. Будући да је многим жртвама тешко активно тражити помоћ, а праг потребан за позивање и размјену интимних и личних података је висок. Стога је важно да позиваоци могу остати анонимни, добити савјете од лица обучених за такве ситуације и да СОС телефони пружају информације и поштују повјерљивост ако је то жеља позиваоца.

На подручју Босне и Херцеговине функционишу два СОС броја, један за Федерацију БиХ (1265) и један за Републику Српску (1264). На иницијативу Гендер центра РС 2005. године је успостављена јединствена СОС линија 1264 за подручје Републике Српске. СОС телефон 1264 воде специјализоване невладине организације за помоћ женама жртвама насиља (УГ „Будућност“ Модрича, Фондација „Удружене жене“ Бања Лука и Фондација „Лара“ Бијељина“). Сви позиви на ове телефонске линије се преусмјеравају на сигурну кућу која је географски најближа позиватељу. Према доступним подацима, организације које воде сигурне куће, а уједно и воде СОС телефонске линије, се сусрећу са бројним изазовима када је у питању финансирање рада, а тиме и одрживости рада СОС линија. Финансирање рада оператерки није регулисано путем буџетских средстава, него се финансира од стране даваоца услуга, односно организација које воде сигурну кућу.

Finansira
Evropska unija

infohouse

UDRUŽENJE GRAĐANA
BUDUĆNOST

Implemented by the INFOHOUSE Foundation and the Citizen's Association „Budućnost“

У оквиру иницијативе за дефинисање адекватног правног оквира који би уредио питање функционисања СОС телефонске линије, а посљедично и одговарајућих издвајања за њено функционисање, предлажемо да се приступи изради три прописа:

- **Допуна Закона о заштити од насиља у породици ("Службени гласник Републике Српске", бр.: 102/12, 108/13, 82/15 и 84/19) или израда новог Закона о заштити од насиља у породици**

Допуна Закона о заштити од насиља у породици или израда новог Закона о заштити од насиља у породици је примарно неопходна како би се уредило питање функционисања СОС телефонске линије. Будући да овај сервис није утврђен постојећим текстом Закона потребно је исти допунити са сљедећим члановима:

„Члан 11а.

Жртве насиља имају право на бесплатну савјетодавну подршку позивом на бесплатни телефонски број за подручје Републике Српске 1264 који је доступан 24 сата дневно, 7 дана у седмици.

Бесплатним телефонским бројем управљају организације које управљају сигурним кућама или друге организације које овласти министар породице, омладине и спорта.

Министар доноси правилник о функционисању бесплатне телефонске линије за жртве насиља над женама и насиља у породици.“

У члану 45. у ставу (1) иза тачке г) додаје се тачка д) која гласи

„д) правилник о функционисању бесплатне телефонске линије за жртве насиља над женама и насиља у породици“.

- **Доношење Правилника о функционисању бесплатне телефонске линије за жртве насиља над женама и насиља у породици (након допуне Закона)**

Након доношења допуна Закона потребно је приступити изради Правилника. Правилником би требало уредити сва питања која се односе на функционисање СОС телефонске линије укључујући: Начин финансирања лиценце Начин утврђивања организација које управљају бесплатном телефонском линијом, Географску расподелу управљања телефонском линијом, Групе особа које остварују право на савјетодавну подршку, Протокол вођења разговора, Обавезе у случају утврђивања непосредне опасности по жртву, Начин комуникације са субјектима заштите, Услове особа које ће бити ангажовано за пружање услуга подршке, Евиденције које се прикупљају о телефонским позивима, Начин заштите повјерљивости позива и задржавања анонимности те Начин прикупљања и вођења информација о степену задовољства пруженим услугама. Ови стандарди се директно наслањају на стандарде који су до сада развијени те утврђене изазове у односу на захтјеве Истанбулске конвенције. Утврђивање јединствених стандарда за све организације које управљају СОС телефонском линијом осигурава досљедан и једнак степен подршке за све жртве.

- **Допуна Закона о буџету са циљем утврђивања механизма додјеле ресурса за трошкове функционисања СОС телефонске линије.**

Да би се осигурали предуслови за управљање телефонском линијом неопходно је осигурати адекватна финансијска средства. У овом тренутку је захтјевно утврдити тачан износ потребних средстава, али се може претпоставити да би по организацији било неопходно осигурати да три особе буду едуковане за пружање подршке путем СОС линије. Исто тако, могуће је претпоставити да тренутно особље запослено у сигурним кућама већ има значајно искуство у пружању разних видова подршке жртвама насиља. Због тога се сматра оправданим кориштењем постојећих ресурса које се финансира постојећим издвајањима из буџета. Али се исто тако може процијенити да ће бити потребна додатна издвајања за по једну додатну оператерку/оператера будући

Finansira
Evropska unija

infohouse

infohouse
BUDUĆNOST

Implemented by the INFOHOUSE Foundation and the Citizen's Association „Buducnost“

да у овим оквирима сигурне куће не могу да осигурају 24 сатно функционисање СОС телефонске линије. Поред тога потребно је планирати и средства за адаптацију новом Правилнику путем обука.

Образложење

Насиље у породици је облик родно заснованог насиља. Родно засновано насиље је заједнички термин за било који штетан акт почињен против воље друге особе и који је заснован на друштвено приписаним (родним) разликама између мушкараца и жена. Насиље над женама у породици представља комплексан феномен, универзално присутан који се не може објаснити једноставним и појединачним теоријама кориштеним у прошлости. Анализа тренутног стања потврђује да је постојање СОС телефона један од битних елемената у погледу сузбијања насиља над женама и насиља у породици. Успостављањем бесплатне СОС телефонске 1264 у Републици Српској су креиране претпоставке за развој овог изузетног битног ресурса за жртве насиља. Истанбулска конвенција потврђује значај успостављања и дјеловања СОС телефонске линије. Кроз своје извјештаје, GREVIO комитет је развио значајне стандарде који су омогућили анализу стања постојећих пракси везано за дјеловање СОС телефонске линије 1264. Примарни недостатци се односе на непостојање адекватног правног оквира који би уредио питање функционисања СОС телефонске линије а посљедично и одговарајућих издвајања.

Позиви на СОС линију за све позиваоце су бесплатни, али приступ том сервису подршке није осигуран 24 сата, оператери као подршка су доступни у временском периоду радним даном од 9h до 21h и викендом у времену од 17h до 21h. Трошкове позива према Регулаторној агенцији за комуникације за функционисање кратког кода 1264 осигурава Министарство породице, омладине и спорта. Број позива на годишњем нивоу и препознатљивост СОС телефонске линије показује да и жене сматрају овим једним од битних механизма подршке. У току 2020. године је било укупно 4 079 позива на СОС телефон 1264. Од тога је СОС телефон назвало 38 мушкараца и 4041 жена. Овај податак показује да су жене позивале овај број у више од 99% случајева а мушкарци тек инцидентално. Веома су охрабрујући подаци Истраживања OSCE према којем је већина жена упозната са постојањем СОС линије те да је већина је жена (49%) у Републици Српској чула за СОС линију за жртве насиља у породици. Према Подацима по субјектима заштите за 2021. годину према Правилнику о садржају евиденције и извјештаја о насиљу у породици може се утврдити да је потврђено 153 оптужница, а да су поднесене 948 пријава полицији. Према извјештају Жене и мушкарци у РС за 2020. годину може се утврдити да је било 4079 позива на СОС телефоне те 86 смјештених особа у сигурним кућама. Имајући у виду наведено, примјетно је да се мање од половине пријављених случајева насиља у породици прослједи надлежном тужилаштву ради покретања кривичног поступка, а нешто више од половине тих случајева заврши са неком од изречених санкција од стране суда.

Из свега наведеног јасно је да се испуњењем предложених рјешења осигурава потпуна усклађеност са захтјевима Истанбулске конвенције, као и законом утврђен стандардизирани оквир за дјеловање са пратећим ресурсима за провођење истих. С обзиром да је 2023. године у трећем 3. кварталу предвиђено разматрање новог Закона о заштити од насиља у породици ово је вјероватно одлична прилика да се предложено рјешење инкорпорира у закон.

Ова иницијатива подноси се у оквиру реализације пројекта „Економске и социјалне прилике ка независности жена, жртва насиља“ финансијски подржаног од стране Европске уније, а који заједнички реализују УГ „Будућност“ Модрича и Фондација INFOHOUSE Сарајево, који има за циљ да допринесе сузбијању родно заснованог насиља, да се бави проблемом незапослености и економске независности жена жртва насиља. Изради иницијативе предходила је израда два документа: „Квалитативна Анализа релевантног законодавства у оба ентитета о спречавању и заштити од родно заснованог насиља“, те „Бесплатне телефонске линије за жртве насиља над женама и насиља у породици – Између захтјева Истанбулске конвенције и постојећих пракси“, тако

Finansira
Evropska unija

infohouse

UDRUŽENJE GRAĐANA
BUDUĆNOST

Implemented by the INFOHOUSE Foundation and the Citizen's Association „Buducnost“

да она црпи своје темеље и у овим документима. Први документ у својим препорукама препознаје неопходност законског регулисања СОС линија, а други документ се детаљно бави проблемом нудећи рјешења.

Приликом разматрања иницијативе молимо Вас да узмете у обзир све наведене релевантне податке. Као заинтересоване организације спремне смо учествовати и допринијети креирању, промоцији и реализацији додатних услуга за жртве родно заснованог насиља кроз израду и усвајање адекватног правног оквира који би уредио питање функционисања СОС телефонске линије, а посљедично и одговарајућих издвајања.

Били бисмо Вам захвални **ако бисмо о иницијативи могли разговарати на заједничком састанку или панел дискусији** у вријеме које Ви одредите, уз молбу да састанак или панел дискусија буду одржани најкасније до краја мјесеца маја 2023. године.

Уколико су потребне додатне информације или појашњења стојимо на располагању, а можете нам се обратити на телефон 0537820-700 или путем електронске поште: buducnostmd@yahoo.com.

С поштовањем,

УГ „Будућност“ Модрича

Гордана Видовић, директорица

Gordana